

ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫГ САЙЖРУУЛАХАД АНХААРАХУЙ

А.Амарсайхан
ЦЭЗТ-ийн эрхлэгч,
цагдаагийн хурандаа

Товч агуулга: Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай эрх зүйн орчин хангалттай бүрдсэн бөгөөд Монгол Улсын Үндсэн хууль болон хүний эрхийн талаарх олон улсын гэрээ, конвенцэд нийцсэн байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилтай нэгдмэл байдлаар, нэг адил арга, хүч хэрэгслийг ашиглан, нийтлэг зохицуулалтын хүрээнд авч үзсэн нь олон улсын жишигт нийцсэн шинэлэг зохицуулалт болсон гэж үзэж байна.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомжийн хэрэгжилт зөрчигдсөн тохиолдолд хууль хэрэглэх, зөрчлийг шалган шийдвэрлэх эрх бүхий Цагдаагийн байгууллагаас хэрэгжүүлэх ажлын үр нөлөө гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын зорилгыг хангахад хамгийн тэргүүлэх чухал байр суурь эзлэж байгаа ба цагдаагийн байгууллагаас сүүлийн 5 жилд гэмт хэргийн гаралт буурсан үзүүлэлт нь эерэг сөрөг ямар талтайг тодруулахыг энэхүү илтгэлээр тодруулахыг зорив.

Түлхүүр үг: Урьдчилан сэргийлэх ажил,

Үндсэн хэсэг: Монгол Улсын төрт ёсны түүхэн уламжлалаас үзвэл улс орны дотоод аюулгүй байдлыг хангах, иргэдийн амгалан тайван, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах, гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх төрийн чиг үүргийн хэрэгжилт цагдаагийн албатай салшгүй холбоотой. Иргэдийнхээ аюулгүй байдлыг хэрхэн баталгаатай хангах вэ гэх амин чухал асуудлын гол зангилаа нь эрх зүйн эсрэг чиглэсэн аливаа сөрөг зан үйлээс урьдчилан сэргийлэх замаар учирч болох аюул занал, хор уршгийг бууруулах асуудал ямагт чухал байсаар ирсэн.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1-д “Эх орныхоо тусгаар тогтнолыг батлан хамгаалж, үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн дэг журмыг хангах нь төрийн үүрэг мөн”, 19 дүгээр зүйлийн 19.1-д “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна.”¹ гэж заасан нь төрөөс иргэнийхээ өмнө хүлээх үүргийг баталгаажуулж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тодорхойлж өгсөн явдал юм.

Монгол Улсад сүүлийн 20 гаруй жилийн хугацаанд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоон үзүүлэлтээс харахад эрүүгийн хууль тогтоомжид заасан 200 гаруй гэмт хэргээс цөөн хэдэн төрлийн гэмт хэрэг Монгол Улсад бүртгэгдэж буй нийт гэмт хэргийн 80 гаруй хувийг тогтмол эзэлж байна. Тухайлбал, хулгайлах гэмт хэрэг нийт бүртгэгдэж буй гэмт хэргийн 30 гаруй хувийг, бусдын бие махбодид гэмтэл учруулах төрлийн гэмт хэрэг 30 орчим хувийг, мөн залилах гэмт хэрэг, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг тус тус 10 орчим хувийг эзэлж, харин мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлт, хүн худалдаалах болон цахим орчинд үйлдэгдэж буй гэмт хэргийн нийгэмд учруулах хор уршиг, аюул нэмэгдсээр байгаа бөгөөд гэмт үйлдлийн тоо хурдацтай өсөж байна.

Монгол Улсад гэмт хэргийн улмаас 2017 онд 198.1 тэрбум төгрөгийн хохирол учирч байсан бол 2021 онд 180.4 болж, 17.7 тэрбум төгрөгөөр буюу 9 хувиар, бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 2017 онд 32259 байсан бол 2021 онд 25429 болж 6830 буюу 21.1 хувиар тус тус буурсан байна. Гэмт хэргийн улмаас 2017 онд

¹ Төрийн мэдээлэл. 1992. №1. Монгол Улсын Үндсэн хууль

37173 хүн хохирч байсан бол 2021 онд 24994 болж 12179 буюу 32.7 хувиар, 2017 онд гэмт хэргийн улмаас 10513 хүн гэмтсэн бол 2021 онд 8299 болж, 2214 буюу 21 хувиар, 2017 онд гэмт хэргийн улмаас 1129 хүн нас барсан бол 2021 онд 683 хүн нас барж, 446 буюу 39.5 хувиар тус тус буурчээ. Статистик²-ийн эдгээр эерэг үзүүлэлт нь төрөөс гэмт хэрэгтэй тэмцэх болон эрүүгийн ялын бодлогод оруулсан өөрчлөлтийн үр дүн үү, эсхүл гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимтэй явуулсны үр дүн үү гэдэг асуулт зүй ёсоор тавигдаж байна.

Цагдаагийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн А/301 дүгээр тушаалаар Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, гэр бүлийн хүчирхийллийг илрүүлэх, таслан зогсоох, хохирогч, түүний гэр бүлийн бусад гишүүний амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалах зорилгоор Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх хэлтсийг байгуулан ажиллуулж эхэллээ³.

Засгийн газрын 2020 оны 1 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 3 дугаар тогтоол, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2020 оны А/09, Цагдаагийн ерөнхий газрын даргын мөн оны нэгдүгээр сарын 14-ний өдрийн А/17 дугаар тушаалаар хүрээлэн байгаа орчныг хамгаалах, энэ төрлийн гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, байгаль экологид учрах хохирлыг бууруулах нэгдсэн бодлого хэрэгжүүлэх, алба, нэгж, нутаг дэвсгэр хариуцсан цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг ердийн болон онцгой нөхцөл байдал үүссэн үед шуурхай удирдлага, зохицуулалтад оруулах, хүрээлэн буй орчны хяналтын алба хаагчдыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар, дээд шатны байгууллага, албан тушаалтныг бодит мэдээ, мэдээллээр хангах нэгдмэл чиг үүргийг хариуцсан Экологийн цагдаагийн албыг байгуулжээ. Тус алба нь Захиргааны удирдлагын, Эрүүгийн цагдаагийн, Зөрчил шалган шийдвэрлэх, Урьдчилан сэргийлэх хамтын ажиллагааны, Мөрдөн шалгах, Дүн шинжилгээ, хяналт шалгалтын гэсэн 6 хэлтэс, 21 аймаг, 64 суманд экологийн асуудал хариуцсан алба хаагчтайгаар үйл ажиллагаа явуулж байна⁴.

2022 оны эхний улирлын байдлаар улсын хэмжээнд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиг үүргийг 205 алба хаагч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнээс Цагдаагийн ерөнхий газрын Урьдчилан сэргийлэх хэлтэс-14, Гэр бүлийн хүчирхийлэл, Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэс 11, Хар тамхитай тэмцэх хэлтэст 5, Нийслэлийн цагдаагийн удирдах газрын гэр бүлийн хүчирхийлэл, Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэст 9, дүүрэг дэх цагдаагийн газар, хэлтсүүдэд нийт 67, орон нутаг дахь цагдаагийн газар, хэлтэст нийт 82, Тээврийн цагдаагийн албаны Урьдчилан сэргийлэх хэлтэст 7, Эрүүгийн цагдаагийн алба 1, Мөрдөн байцаах алба 1, Нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах алба 3, Экологийн цагдаагийн албаны Урьдчилан сэргийлэх, хамтын ажиллагааны хэлтэст 5 алба хаагч хэрэгжүүлж байна.

Тэдгээрийг мэргэжлийн хувьд авч үзэхэд, эрх зүйч 122, цагдаагийн ажил-эрх зүйч 51, гэмт явдалтай тэмцэх 3, хүний бага эмч-эрх зүйч 3, нягтлан бодогч-эрх зүйч 3, найруулагч-эрх зүйч 1, аюулгүй байдал-эрх зүйч 1, багш 3, авто инженер 1, бусад мэргэжилтэй 17 алба хаагч байна. Алба хаагчдын 121 буюу 59.0 хувь нь эмэгтэй, 84 буюу 40.9 хувь эрэгтэй алба хаагч байгаагаас насны хувьд 21-30 хүртэл насны 53, 31-40 насны 110, 41-50 насны 42 алба хаагч байна. Ажилласан жилийн байдлаар үзвэл, 1-10 жил 61, 11-15 жил 96, 16-20 жил 36, 21-25 жил 10, 27 жил 2 алба хаагч байна. Үүнээс тухайн чиглэлээр 61 алба хаагч 3 жил, 75 алба хаагч 2 жил, 69 алба хаагч 1 жил хүртэл хугацаанд ажиллаж байна⁵.

Мэдээлэл судалгаа, дүн шинжилгээний чиглэлээр Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны Дүн шинжилгээ, судалгааны хэлтэс, Статистикийн хэлтэст 13, бусад албанд 10, дүүрэг дэх цагдаагийн газарт 38, орон нутаг дахь цагдаагийн газар, хэлтэс 46 алба хаагч ажиллаж байна. Алба хаагчдыг мэргэжлийн хувьд авч үзэхэд, эрх зүйч 93, эдийн засагч 2, хэрэглээний статистикч 1, багш 3,

² www.1212.mn

³ ЦЕГ-ын тайлан мэдээлэл. /www.police.gov.mn/

⁴ Мөн тэнд

⁵ Цагдаагийн Ерөнхий Газрын Хүний нөөцийн мэдээ. 2022 он

бизнесийн удирдлага, нягтлан бодогч 3, сэтгэл зүйч 2, санхүүгийн менежер 1, шинжээч 1, программ хангамж 1 алба хаагч байна. Алба хаагчдын 24 буюу 22.5 хувь нь эрэгтэй, 83 буюу 77.5 хувь эмэгтэй алба хаагч байгаагаас насны хувьд 23-30 хүртэл насны 22, 31-40 насны 51, 41-45 насны 20, 46-50 насны 13, 50-иас дээш насны 1 алба хаагч байна. Мэдээлэл судалгааны чиглэлээр ажилласан байдлаар үзвэл, 1-10 жил 94, 11-15 жил 11, 21-25 жил 2 алба хаагч байна. Үүнээс тухайн чиглэлээр 52 алба хаагч 3 жил, 41 алба хаагч 2 жил, 82 алба хаагч 1 жил хүртэл хугацаанд ажиллаж байна.⁶

Цагдаагийн байгууллагын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хүлээсэн үүргийн биелэлтийг үр нөлөөний талаар 2017 оноос 2021 оны байдлаар авч үзлээ. Монгол Улсад сүүлийн 5 жилд үйлдэгдсэн гэмт хэргийн тоо, хөдөлгөөн, тархалт, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлыг Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2018 оны А/118 дугаар тушаалаар баталсан “Гэмт хэрэг, шүүн таслах ажиллагааны статистикийн үзүүлэлт тооцох аргачлал”-ын дагуу тодорхойлж, цаашдын чиг хандлагыг нийгэм, эдийн засаг, эрүүгийн нөхцөл байдалтай уялдуулан авч үзэхэд жилд дунджаар 31 мянга гаруй гэмт хэрэг бүртгэгдэж, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад 184.8 тэрбум төгрөгийн эд материалын хохирол учирч, 981 хүн нас барж, 10351 хүн гэмтэж, эрүүл мэндээр хохирсон байна. Эрүүгийн хууль хэрэгжиж эхэлсэн хугацаанд буюу сүүлийн 5 жилийн байдлаар гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувийг авч үзэхэд 2017 онд 35.6, 2018 онд 36.0, 2019 онд 44.9 2020 онд 51.9, 2021 онд 52.7 хувьтай байна.

Дээрх тоо баримтаас дүгнэхэд манай улсад 5 жилийн дараа буюу 2024 онд гэмт хэрэг 41515 буюу 14.6, гэмт хэргийн улмаас нас барсан хүний тоо 1135 буюу 21.5 хувиар, зам тээврийн осол 2.9 дахин, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг 30.0, гэмт хэргийн улмаас нас баралт 10.0, бусдын бие махбодид гэмтэл учруулах зөрчил 15.0 хувиар тус тус өсөх хандлагатай гэж таамаглажээ.⁷

Монгол Улсад гэмт хэргийн улмаас 2017 онд 198,1 тэрбум төгрөгийн хохирол учирч байсан бол 2020 онд 254.9 болж, 56,8 тэрбум төгрөгөөр буюу 28,6 хувиар өссөн, бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 2017 онд 32259 байсан бол 2020 онд 23064 болж, 9195 буюу 28,5 хувиар буурсан байна. Гэмт хэргийн улмаас 2017 онд 37173 хүн хохирч байсан бол 2020 онд 23050 болж 14123 буюу 37.9 хувиар, 2017 онд гэмт хэргийн улмаас 10513 хүн гэмтсэн бол 2020 онд 8175 болж, 2338 буюу 22,2 хувиар, 2017 онд гэмт хэргийн улмаас 1129 хүн нас барсан бол 2020 онд 670 хүн нас барж, 459 буюу 40,6 хувиар тус тус буурчээ.

Тодорхой төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үндэсний хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах ажлуудыг зохион байгуулсан байна.⁸

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар цагдаагийн байгууллагын хүлээх үүрэг, энэ чиглэлээр зохион байгуулсан ажил, арга хэмжээ, түүний үр нөлөөг хэрхэн үнэлж дүгнэсэн талаар холбогдох хууль тогтоомж, албаны тайлан мэдээллийг эх сурвалж болгон өмнөх бүлэгт авч үзсэн.

Цагдаагийн байгууллагаас 2017 онд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын чанар, үр дүнг дээшлүүлэх, 2018 онд ажлын хариуцлага, ёс зүйг дээшлүүлж, шуурхай байдлыг хэвшүүлэх, 2019 онд манлайлал, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх 2020 онд удирдлагын манлайлал, алба хаагчийн мэргэжлийн ур чадвар, харилцааны соёлыг дээшлүүлнэ, үйл ажиллагаанд техник технологийн дэвшлийг нэвтрүүлж, бүтээлч санал, санаачилгыг дэмжинэ. 2021 онд удирдах ажилтны манлайлал, алба хаагчдын мэдлэг ур чадварыг дээшлүүлж, аюулгүй байдал, хууль ёсны эрх ашгийг хамгаалах, үйл ажиллагаандаа мэдээллийн дэвшилтэд технологийг нэвтрүүлж, шуурхай байдлыг хангах зэрэг зорилт дэвшүүлэн ажиллаж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үндсэн үүрэг бүхий нэгжийн бүтэц зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгож, үйл ажиллагааны журам, ажлын тайлан мэдээ гаргах, үнэлж дүгнэх

⁶ Цагдаагийн Ерөнхий Газрын Хүний нөөцийн мэдээ. 2022 он

⁷ Цагдаагийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөр. Засгийн газрын 2020 оны 141 дүгээр тогтоол.
<https://www.legalinfo.mn/annex/?lawid=15324>

⁸ Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлан. Цагдаагийн Ерөнхий Газар. 2019 он.

аргачлалуудыг сайжруулж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг цагдаагийн албаны тэргүүлэх чиг үүрэг болгож, нийт алба, нэгж, нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллага, алба хаагчдын нийтлэг үүрэг болгон хэвшүүлжээ.

Эдгээр удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын чанар, үр дүнд эерэгээр нөлөөлж, уг ажлын хамрах хүрээ өргөжин бусад төрийн болон төрийн бус байгууллага, нийт иргэдийн оролцоонд тулгуурлан зохион байгуулах олон төрлийн арга хэлбэр тогтож хэвшсэнээр түгээмэл үйлдэгддэг гэмт хэргийн статистик сүүлийн хоёр жилд эерэг гарч, гэмт хэргийн тоо, хор уршиг буурахад нөлөөлжээ.

Цаашид цагдаагийн байгууллагын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэх зарим хэрэгцээ, шаардлага, бодит нөхцөл байдалд тулгуурласан арга замыг тодорхойлоход чиглэсэн судалгаа, зохион байгуулалтын арга хэмжээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх нь зүй ёсны асуудал юм.

Хэдийгээр гэмт хэргийн нөхцөл байдал статистикийн хувьд эерэг байгаа боловч зарим төрлийн гэмт хэргийн тоо, хор уршиг өссөн, цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны талаарх иргэдийн сэтгэл ханамж өндөр биш, олон улсын төвшинтэй харьцуулахад нэг хүнд оногдох гэмт хэргийн тоо, осол хэргийн улмаас нас барсан хүний тоон үзүүлэлтүүд олон дунджаас өндөр байгаа зэрэг сөрөг үзүүлэлтүүд байгааг хайхрахгүй байж болохгүй юм. Энэ талаар Гэмт хэргийн цагаан ном-2016, 2017, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын цагаан ном-2018 болон гэмт хэргийн статистик, тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, тодорхой нутаг дэвсгэрийн дэх гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдалд хийсэн судалгааны тайлангийн дүгнэлт, зөвлөмжүүдээс дэлгэрүүлэн үзэх боломжтой.

Цагдаагийн ерөнхий газрын захиалгаар 2012 оноос эхлэн жил бүр хөндлөнгийн судалгааны байгууллагууд Цагдаагийн байгууллагын хэрэглэгчийн үнэлгээ хийж, үр дүнг танилцуулж ирсэн. Эдгээр судалгаагаар цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны талаарх хэрэглэгчийн сэтгэл ханамж жил тутам бага хэмжээгээр аажим өсч байгаа боловч “дунд зэрэг” гэсэн төвшингээс ахиагүй байна. Цагдаагийн байгууллагын 2017 оны хэрэглэгчийн үнэлгээгээр иргэд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд хамгийн бага /3,11/ үнэлгээ өгч, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үр дүнтэй зохион байгуулах, ялангуяа орон нутагт хангалтгүй байгаад анхаарч ажиллах талаар зөвлөсөн байна.⁹

Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2017¹⁰ судалгааны тайланд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын алдаа, дутагдал, анхаарах асуудлуудыг тусгасан байна. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрхэн үнэлэх, дүгнэх талаар үнэлэмж, хэмжүүр байхгүй байгаа, улсын хэмжээнд болон орон нутагт явуулж байгаа нэгдсэн болон хэсэгчилсэн арга хэмжээ хуучин практик, ажлын уламжлалт туршлага, арга барилд үндэслэн ерөнхий таамгаар төлөвлөж, зохион байгуулж байна. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажил нь зөвхөн цагдаагийн байгууллагын ажил гэж ойлгодог хэвшмэл хандлага хэвээрээ, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх салбар зөвлөлүүдийн ажлын тайланд зөвхөн цагдаагийн байгууллагаас явуулсан ажлыг дурдан ирүүлж байна гэжээ. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2016¹¹ судалгааны тайланд гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан нөхцөл, нөлөөлж байгаа хүчин зүйлийг бодитой тогтоож, түүнд үндэслэн урьдчилан сэргийлэх ажлыг оновчтой, нэгдсэн зохион байгуулалттайгаар, тодорхой төсөв хөрөнгө төлөвлөн зарцуулж хэрэгжүүлснээр үр дүнд хүрэх боломжтой гэж дүгнэжээ.

Цагдаа, дотоодын цэргийн байгууллагын хуулиар хүлээсэн чиг үүргийн хүрээнд улс орны дотоод аюулгүй байдал, иргэд, олон нийтийн амар амгалан байдлыг хангах эрхэм зорилгыг хэрэгжүүлэх 2019,

⁹ Цагдаагийн байгууллагын хэрэглэгчийн үнэлгээ-2017. Судалгааны тайлан. Нээлттэй нийгэм форум. УБ., 2018. 110-111 дэх тал

¹⁰ Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2017. Судалгааны тайлан. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл. УБ., 2018. 227-228 дахь тал

¹¹ Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2016. Судалгааны тайлан. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл. УБ., 2017. 660 дахь тал

2021 оны үйл ажиллагаанд хэрэглэгчийн үнэлгээ хийсэн тайлангийн үр дүнгээс үзвэл цагдаагийн байгууллагаас иргэдэд үзүүлж буй үйлчилгээний чанарыг үнэлэхдээ нэн тэргүүнд үйлчилгээний орчин нөхцөл чухал юм байна. Энэ тухайд иргэд, хамтран ажиллагч байгууллагууд болоод цагдаагийн алба хаагчдын зүгээс алба хаагчдын техник хэрэгсэл, хангамжийн хүрэлцээт байдлыг санал нэгтгэйгээр "хангалтгүй" гэж дүгнэсэн. Хангалтгүй, хүрэлцээгүй байдал нь ажлын үр дүн, чанарыг буруулах, иргэд болон алба хаагчдад эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, сэтгэл зүйд нь хохирол учруулдаг байна.

Дүгнэлт:

Нэг. Нийгмийн дэг журмыг бэхжүүлэх, нийтийн хэв журам хамгаалах нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх гэсэн ойлголтоос өргөн хүрээтэй бөгөөд агуулгын хувьд өөртөө багтаасан ойлголт юм. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүнд нийгмийн дэг журмыг бэхжүүлэх зорилгыг хангах боломжгүй. Харин нийгмийн дэг журмыг бэхжүүлэх ажлын явцад гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын зорилго хангагдаж болно. Иргэний ухамсар, соёлыг төлөвшүүлэх нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үндсэн чиглэл мөн боловч эцсийн зорилгод хамаарахгүй гэж үзэж байна.

Хоёр. Цагдаагийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөртэй уялдуулан гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулж түүний үр дүнг олон нийтийн хяналтын болон иргэний зөвлөлийн хурлаар тооцож байх нь үр дүнд хүрэх учиртай.

Гурав. Цагдаагийн байгууллагад урьдчилан сэргийлэх ажил хариуцсан ажилтны тоог нэмэгдүүлэх, цагдаагийн алба хаагчийн нийтлэх үүргийн дагуу гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажил бүхий л шатны алба хаагчдын оролцоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай байгааг нь тоон үзүүлэлтээс харагдаж байна.

Санал. Дээрхи дүгнэлтийг үндэслэн дараахь саналыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

1. Цагдаагийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөрт урьдчилан сэргийлэх ажлын төлөвлөлтийг тодотгох,
2. Иргэдийн ухамсарыг төлөвшүүлэхэд нөлөөллийн арга хэмжээг тогтоомол зохион байгуулах.
3. Урьдчилан сэргийлэх ажилд бүх шатны алба хаагч нарыг хамруулахын тул ажлын үзүүлэлтэд тусган оруулах.

Ашигласан материал

Монгол Улсын хууль:

1. Монгол Улсын Үндсэн хууль
2. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль
3. Цагдаагийн албаны тухай хууль

Сонин сэтгүүл:

4. Төрийн мэдээлэл. 1992. №1.
5. Төрийн мэдээлэл. 2017. №8
6. Төрийн мэдээлэл. 2019. 24.

Судалгааны тайлан:

7. Цагдаагийн Ерөнхий Газрын Хүний нөөцийн мэдээ. 2022
8. Цагдаагийн байгууллагын хэрэглэгчийн үнэлгээ-2017. Судалгааны тайлан. УБ.2018
9. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2016. УБ. 2017
10. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2017. УБ. 2018
11. Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлан. УБ.2019

Цахим эх сурвалж

12. www.1212.mn
13. www.police.gov.mn
14. www.legalinfo.mn